

LA VEU DELS VEÏNS: PER ESTEL BOSÓ

La Cova del Cinquet, refugi històric

Es tracta d'un hàbitat ubicat en un paisatge muntanyós, que va tindre un innegable valor estratègic en el passat

L'article anterior, en aquesta secció del **Crònica d'Almenara** el vam dedicar al jaciment de l'època del bronze de la Corona. Com vam veure, es tracta d'un poblat en altura, situat sobre aquesta muntanya tan pròxima a la població. No obstant, en aquesta nova publicació anem a parlar sobre la Cova del Cinquet, ja que va tenir relació amb l'antic assentament.

De manera general, durant l'època del bronze valencià van proliferar hàbitats en assentaments com el de la Corona. És a dir, en tossals anellats per cingles que dominaven un bast paisatge. Aquests poblats estaven fortament murallats en el seu perímetre de més fàcil accés. Les muralles estaven construïdes amb murs de pedra seca de grans mesures, travada a vegades en fang, i reforçades amb torres circulars o quadrades. A l'interior, se situaven els habitatges, generalment rectangulars i d'escassa capacitat, que estaven distribuïts intramurs sense planificació urbana coherent. Però també es van continuar utilitzant un altre tipus d'hàbitat, les coves enclavades en paisatges muntanyosos, pròximes de manera general a corrents d'aigua o fonts, categoria on podríem incloure a la cova del Cinquet.

UBICACIÓ

La Cova del Cinquet es troba situada en el vessant meridional de la muntanya del Castell d'Almenara, concretament en la vessant SE, a uns 70 metres sobre el nivell del mar. En la zona situada baix de la torre de l'Agüelela del castell islàmic (la de l'Est). Es tracta d'una obertura en un escarpat rocós, amb una mesura aproximada de 25 m d'amplària per 15 m de profunditat horitzontal i amb una altura mitjà de 2 m. És una ampla cova que ha patit grans desprendiments de la part més exterior del seu sostre, com s'observa en les grans pedres de l'entrada. Segons Cebrián, té una capacitat per a contenir a més de 200 caps de ramat i és un bon cau natural, ben situat, resguardat dels vents del N i NO, i de Llevant Nord.

Mesado considera que és un enclavament d'innegable valor estratègic, ja que des d'aquesta cova es divisava la fèrtil vall del camp de Morvedre, amb l'acròpolis de Sagunt i el Pic dels Corbs com a jaciments més rellevants del període del bronze. Per la seua disposició considera aquest abric una esplèndida atalaja natural sobre el pla litoral.

El nom d'aquesta cova és també curiós. F. Durà ens compta que es deu a que, en temps antics, els

Vista de la torre de l'Agüelela del castell islàmic.

La Cova del Cinquet és una obertura en un escarpat rocós.

camperol sense rellotge, tornaven a casa després de treballar en el camp, quan es conjuntava el sol i l'ombra a l'entrada de dita cova, visible des de lluny, ja que aquest fenomen ocorria a les cinc de la vesprada, (hora antiga).

EXCAVACIONS

En l'interior de la cova es van dur a terme dos campanyes d'excavacions, realitzades per el servei d'investigacions arqueològiques i prehistòriques, durant els anys 1975 i 1977. Les excavacions han demostrat la presència de tres períodes d'ocupació: medieval, ibèric i bronze final. Respecte al període del bronze final, ha sigut datat per C-14, dins del primer terç del segle X abans de la nostra era (a.n.e.), cosa que inclou aquest jaciment en la fase bronze final IIb (Gusi). Encara que en realitat l'abric té un registre material incomplet,

■ La cova es troba situada en el vessant meridional de la muntanya del Castell d'Almenara, a uns 70 m. sobre el nivell del mar

ja que a l'excavar-se no es va arribar al sol geològic (Junyet), cosa per la qual, «aquest jaciment podria albergar nivells més arcaics. Sobretot tenint en compte, la proximitat al jaciment datat en el mesolític, situat en la muntanya dels Estanys i les troballes, en la mateixa muntanya del Castell, de restes de puntes de fletxa i destrals polides del neolític i eneolític» (N. Mesado).

MATERIAL ARQUEOLÒGIC

En les excavacions es va trobar poc material arqueològic, més o menys unes 1.664 mostres ceràmiques del bronze final. Entre elles, Mesado destaca un fragment distal d'una destrala polida, confeccionada sobre fribolita, i un altre fragment d'una altra peça similar, sobre basalt negre. Aquesta última té la singularitat de ser una peça reciclada, ja que presenta totalment aplanat i polit el seu costat distal inferior. Aquesta característica indica que la peça ha sigut utilitzada a mode de raspall de fuster. Destaca també un llarg dent de corbella amb el lloç abatut i un bisell dentat i patinat per l'ús.

En quant a les ceràmiques, Mesado descriu tres fragments de vores, pertanyents a recipients de coll alçat, un dels quals presenta espatulades les seues cares. Existeix un fragment decorat amb cordó digitat i una ansa d'un gran recipient, així com molts fragments amb escores muntades per parets de tendència vertical.

RESTES

Dins de la Cova del Cinquet també s'han trobat restes arqueològiques pertanyents al període ibèric. En aquest període s'han distingit dos horitzons, l'ibèric antic, datat en la segona mitat del segle VI a.n.e., i l'ibèric antic avançat, datat en la primera mitat del segle V a.n.e.. En aquest últim horitzó són freqüents les peces de ceràmica amb decoració bicroma, en ocasions amb un engobe blanquinós, formes bicòniques i plats amb llavi ample. Per últim, també s'han de nomenar algunes peces ceràmiques medievals, que probablement tenen relació amb la construcció de la fortalesa medieval del castell.

Segons explica Mesado, en el bronze queda patent que aquestes societats preferien uns assentaments estratègics segurs a la riquesa d'un paisatge d'alluvió. Aquests assentaments, com la Cova del Cinquet, a conseqüència de la seua ubicació, podien explotar poca superfície cultivable. El que sí destaca és el propi camuflatge en un entorn, això sí, majoritàriament de serra, que

aquestes societats van ocupar sense importar-los la seua capacitat econòmica, generalment baixa o nul·la.

IMPORTÀNCIA

Particularment, la importància arqueològica d'aquest tossal (conseqüència del seu alt valor estratègic), la subratlla la gran quantitat de fragments ceràmics ibers i grecs (crateres de figures roges) replegades en la vessant SE, després de la destrucció en 1987 de la necròpolis ibera (estudiades per Triàs).

A principi del segle XX, Cebrián ja descriu l'existència de fonament en forma de grades formats per curt cingles, ben cimentats i a distintes altures, situats prop d'aquesta cova, en la part de la vessant, aleshores cultivada amb garroferes, propietat del doctor Francisco Antonio Bordils. També anota en els seus apunts sobre Almenara, la troballa en la zona de distints enterraments i un d'ells era més destacat, ja que estava rodejat l'esquelet de dos grans carreus i una llosa com a coberta. Segons narra, tots els cadàvers miraven cap el sol i en cap hi havien restes de fangs o metalls, (segons li van assegurar els veïns de la població).

No obstant, Cebrián detalla que la superfície està plena de fragments de ceràmica romana, pènduls, fragments de fang saguntí amb decoracions i amb lletres, pertanyents a vaixelles, pàteres, gerretes, ànfores..., cap de gran mesura, sense dubte identifica aquests restes, més que a una població, a l'existència d'una necròpolis.

CONCLUSIONS

La proximitat d'aquest assentament ibèric i, amb posterioritat, la construcció del castell islàmic, utilitzat també en època cristiana, i la disposició de la vila d'Almenara als seus peus, ha seguit la causa de l'escàs registre de l'edat del bronze trobat en la cova del Cinquet.

No obstant, convé destacar que aquesta cova ha servit com a refugi en múltiples ocasions al llarg de la història: des de l'edat del bronze fins l'època medieval, segons els registres trobats. Però també, amb seguretat, al llarg de les distintes guerres tant per a veïns de la localitat com per a gent armada.

Aquesta funció, possiblement, també l'han compartit unes altres coves que es poden trobar en la mateixa muntanya o per el terme (com la Francuda, la Cotorra, el Subterrani o la cova de la muntanya Blanca). Però aquests enclavaments seran tema d'un altre article.

Valorar el Nostre Patrimoni

Patrimoni Cultural, Història, Art

 Estel Bosó Doménech

Visualitza el meu perfil complet

[Pàgina d'inici](#)

[NOTÍCIES](#)

[CONTACTE](#)

La Cova del Cinquet

L'article anterior, en aquesta secció del Crònica d'Almenara el vam dedicar al jaciment d'època del bronze de la Corona. Com vam veure, es tracta d'un poblat en altura situat sobre aquesta muntanya tan pròxima a la població. No obstant, en aquesta nova publicació anem a parlar sobre la Cova del Cinquet, ja que va tenir relació amb aquest antic assentament.

De manera general, durant l'època del bronze valencià van proliferar habitats en assentaments com el de la Corona. És a dir, en tossals anellats per cingles que dominaven un bast paisatge. Aquests poblats, estaven fortament murallats en el seu perímetre de més fàcil accés. Les muralles estaven construïdes amb murs de pedra seca de grans mesures, travada a vegades en fang, i reforçades amb torres circulars o quadrades. A l'interior, se situaven els habitatges generalment rectangulars i d'escassa capacitat, que estaven distribuïts intramurs sense planificació urbana coherent. Però també, es van seguir utilitzant un altre tipus d'habitat, "les coves enclavades en paisatges muntanyosos", pròximes de manera general a corrents d'aigua o fonts,

de juny 2020 (10) ▾

Etiquetes

- [Ajub](#)
- [Almenara](#)
- [anys 60 i 70](#)
- [Bronze](#)
- [Camp de Morvedre](#)
- [capella](#)
- [Cultura](#)
- [Església](#)
- [Fonts gràfiques](#)
- [Ibers](#)
- [Iconografia](#)
- [Modernisme](#)
- [Palau senyorial](#)
- [Patrimoni](#)
- [Patrimoni arqueològic](#)
- [Patrimoni hidràulic](#)
- [Patrimoni històric](#)
- [Personalitats](#)
- [Trama urbana](#)

[de juliol 2021 \(1\)](#)

[d'abril 2021 \(2\)](#)

[de febrer 2021 \(1\)](#)

[de gener 2021 \(2\)](#)

[de desembre 2020 \(1\)](#)

[de juny 2020 \(10\)](#)

Informa d'un ús abusiu

• [Pàgina d'inici](#)

Cercar en aquest blog

categoria on podríem incloure a la cova del Cinquet.

Situació de la cova del Cinquet

La cova del Cinquet es troba situada en el vessant meridional de la muntanya del Castell d'Almenara, concretament en la vessant SE. a uns 70m sobre el nivell del mar. En la zona situada baix de la torre de l'Agüeleta del castell islàmic (la de l'E.). Es tracta d'una obertura en un escarpat rocos, amb una mesura aproximada de 25m d'amplària per 15m de profunditat horitzontal i amb una altura mitjà de 2 m. És una ampla cova que ha sofert grans desprendiments de la part més exterior del seu sostre, com es observable en les grans pedres de l'entrada. Segons Cebrià té una capacitat per a contenir a més de docents caps de ramat i és un bon cau natural, ben situat, resguardat dels vents del N i NO i de llevant. N. Mesado considera que és un enclavament d'innegable valor estratègic. Ja que des d'aquesta cova es divisa la fèrtil vall del camp de Morvedre, amb l'acròpolis de Sagunt i el Pic dels Corbs com a jaciments més rellevants del període del bronze. Per la seua disposició considera aquest abríc una esplèndida atalaia natural sobre el pla litoral.

El nom d'aquesta cova és també curiós, F. Durà ens compta que es deu a que en temps antics, els camperols sense rellotge, tornaven a casa després de treballar en el camp quan es conjuntava el sol i l'ombra a l'entrada de dita cova, visible des de lluny, ja que aquest fenomen ocorria a les cinc de la vespra, (hora antiga).

Interior de la cova del Cinquet

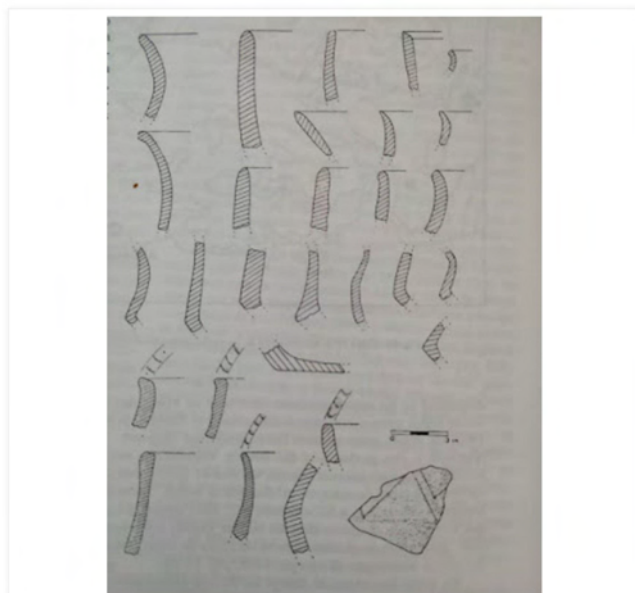
En l'interior de la cova es van dur a terme dos campanyes d'excavacions realitzades per el servei d'investigacions arqueològiques i prehistòriques durant els anys 1975 i 1977. Les excavacions han demostrat la presència de tres períodes d'ocupació: medieval, ibèric i bronze final. Respecte al període del bronze final, ha sigut datat per C-14 dins del primer terç del segle X ane, cosa que inclou aquest jaciment en la fase bronze final IIb (Gusi). Encara que en realitat l'abríc té un registre material incomplet, ja que a l'excavar-se no es va arribar al sol geològic (Junyet). Cosa per la qual, aquest jaciment podria albergar nivells més arcaics. Sobretot tenint en compte, la proximitat al

jaciment datat en el mesolític situat en la muntanyeta dels Estanys i les troballes en la mateixa muntanya del Castell de restes de puntes de fletxa i destrals polides del neolític i eneolític (N.Mesado).

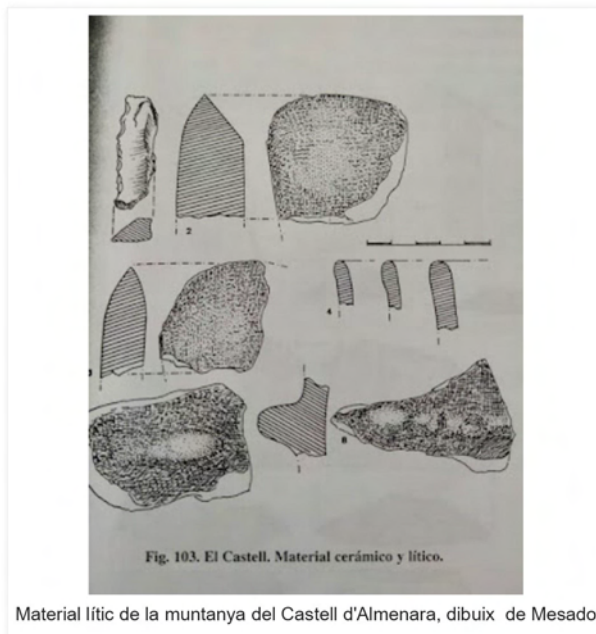
Interior cova del Cinquet

En les excavacions es va trobar poc material arqueològic menys o més, unes 1664 mostres ceràmiques, del bronze final. Entre elles, Mesado destaca un fragment distal d'una destral polida confeccionada sobre fribolita, i un altre fragment d'una altra peça similar sobre basalt negre. La qual té la singularitat de ser una peça reciclada ja que, presenta totalment aplanat i polit el seu costat distal inferior. Cosa que indica que la peça ha sigut utilitzada a mode de raspall de fuster. Destaca també, una llarga dent de corbella amb el llom abatut i un bisell dentat i patinat per l'ús. En quant a les ceràmiques descriu tres fragments de vores, pertanyents a recipients de coll alçat un dels quals presenta espatulades les seues cares. Existeix un fragment decorat amb cordo digitat i una ansa d'un gran recipient. Així com, molts fragments amb escores muntades per parets de tendència vertical.

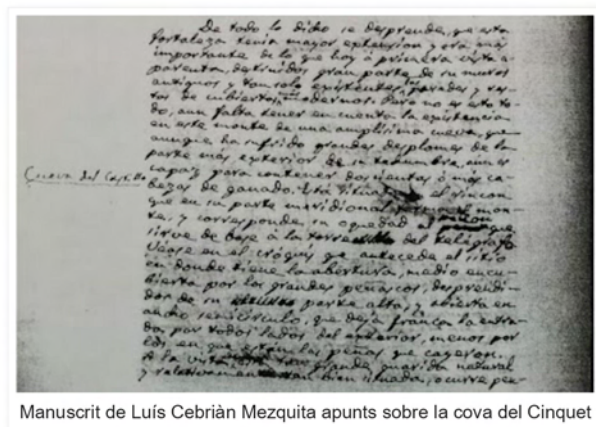
Material ceràmic de la cova del Cinquet del bronze final, dibuix de Mesado

Dins de la cova del Cinquet també s'han trobat restes arqueològiques pertanyents al període iber. En aquest període s'han distingit dos horitzons, l'ibèric antic, datat en la segona mitat del segle VI a.n.e., i l'ibèric antic avançat, datat en la primera mitat del segle V a.n.e. En aquest últim horitzó són freqüents les peces de ceràmica amb decoració bicroma, en ocasions amb un engobe blanquinós, formes bicòniques i plats amb llavi ample. I per últim, també s'han de nomenar algunes peces ceràmiques medievals, que probablement tenen relació amb la construcció de la fortalesa medieval del castell.

Segons explica Mesado, en el bronze queda patent que aquestes societats preferien uns assentaments estratègics segurs, a la riquesa d'un paisatge d'al·luvió. Aquests assentaments com la cova del Cinquet, a conseqüència de la seua ubicació, poca superfície cultivable podien explotar. El que si destaca és el propi camuflatge en un entorno, això si majoritàriament de serrà, que aquestes societats van ocupar sense importar-los la seua capacitat econòmica, generalment baixa o nul·la.

Particularment, la importància arqueològica d'aquest tossal (conseqüència del seu alt valor estratègic), la subratlla la gran quantitat de fragments ceràmics ibers i grecs (crateres de figures roges) replegades en la vessant SE, després de la destrucció en 1987, de la necròpolis ibera (estudiades per Triàs). A principi del segle XX, ja Cebrià descriu l'existència de fonament en forma de grades formats per curt cingles, ben cimentats i a distintes altures, situats molt prop d'aquesta cova en la part de la vessant, aleshores cultivada amb garroferes, propietat de dr. Francisco Antonio Bordils. També anota en els seus apunts sobre Almenara, la troballa en la zona de distints enterraments i un d'ells, era més destacat ja que estava rodejat l'esquelet de dos grans carreus i una llosa com a coberta. Segons narra, tots els cadàvers miraven cap el sol i en cap hi havien restes de fangs o metalls, (segons li van assegurar els veïns de la població). No obstant, Cebrià detalla que la superfície està plena de fragments de ceràmica romana, pènduls, fragments de fang saguntí amb decoracions i amb lletres, pertanyents a vaixelles, pàteres, gerretes, anfores..., ninguna de gran mesura, sense dubte identifica aquestes restes, més que a una població, a l'existència d'una necròpolis.

En conclusió, la proximitat d'aquest assentament iber i amb posterioritat la construcció

del castell islàmic, utilitzat també en època cristiana i la disposició de la vila d'Almenara als seus peus. Certament, ha seguit la causa de l'escàs registre de l'edat del bronze trobat en la cova del Cinquet.

No obstant, convé destacar que aquesta cova ha servit com a refugi en múltiples ocasions al llarg de la història: des de l'edat del bronze fins l'època medieval, segons els registres trobats. Però també, amb seguretat, al llarg de les distintes guerres tant per a veïns de la localitat com per a gent armada. Aquesta funció, possiblement també, l'han compartit algunes altres coves que es poden trobar en la mateixa muntanya o per el terme. A tall d'exemple: la Francuda, la Cotorra, el Subterrani o la cova de la muntanya Blanca. Però aquests enclavaments seran tema d'un altre article.

en 18:33

Cap comentari:

Publica un comentari a l'entrada

Escriu el teu comentari...

 Comenta com a: Ximo (Google)

Envia'm una notificació

[Entrada més recent](#)

[Inici](#)

[Entrada més antiga](#)

Subscriure's a: [Comentaris del missatge \(Atom\)](#)

L'aljub de la celoquia al detall

L'aljub de la celoquia del castell d'Almenara al detall Estel Bosó Doménech Fotos de Pere Hormigos En la primera fotografia es v...

[L'aljub de la celoquia al detall](#)

L'aljub de la celoquia del castell d'Almenara al detall Estel Bosó Doménech
Fotos de Pere Hormigos En la primera fotografia es v...

[Almenara a través de l'objectiu de Mario Guillamón Vidal](#)

Ens proposem dedicar aquest breu article a Mario Guillamón Vidal
(1924-1990) 1 un valencià que deixa la seua empremta a Almenara, ja...

[L'hospital d'Almenara de 1422, Orleyl, 14, 2017](#)

L'hospital d'Almenara de 1422 Estel Bosó i Doménech Introducció
L'hospital d'Almenara va ser fundat l'any 1422 pel comt...

Tema Senzill. Imatges del tema creades per [gaffera](#). Amb la tecnologia de [Blogger](#).

